

Van de voorzitter

Het lijkt wel een ziekte, de ene na de andere (financiële) tegenvaller overvalt de gemeente. Tegelijkertijd blijven de grote projecten doorgaan. Heel wat politieke partijen drongen erop aan om wezenlijke keuzes te maken, maar het is al rijkelijk laat. De druk om over de tram te besluiten is groot. Gemeenteraad en provincie hebben nu besloten om een offerte te vragen aan de twee consortia over de in te dienen aanvraag. Dat wil overigens nog niet zeggen dat de tram er definitief komt, er kan altijd nog tussentijds worden uitgestapt, maar dat wordt steeds duurder. Als het project komt te vervallen kun je precies voorspellen wat er gebeurt met het ervoor bestemde rijks-geld: het rijk pikt dit direct in.

Weliswaar mag het geld ook voor andere grote projecten worden gebruikt, maar die moeten dan wel op tijd uitgevoerd zijn en dat is voor nieuwe projecten niet te verwachten gezien de nodige tijd voor voorbereiding, procedures en dergelijke. Overigens wordt er ook voorzichtig op gespeculeerd om rijks-geld van een ander project, de spoorlijn naar Heerenveen, voor de tram te gebruiken.

Bij dat laatste kun je grote vraagtekens plaatsen. Enige tijd geleden heeft Lambert Zwijs, secretaris van VNO-NCW Noord een lezing voor ons gehouden waarin de economische ontwikkeling van het noorden aan de orde kwam. Hij hield een sterk pleidooi voor de spoorlijn Groningen-Heerenveen.

De gemeente heeft tot nu toe echter weinig belandstelling getoond voor dit project. Dat lijkt mij typisch een geval van koker-denken. Wethouders zitten er voor de gemeente en hebben weinig trek om zich in te zetten voor een project dat een regionaal effect dient, zeker als het verder gaat dan de directe omgeving van de gemeente. Maar laten we eerlijk zijn, de Zuiderzeelijn was bedoeld om de hele noordelijke regio een impuls te geven. Is dat uiteindelijk niet minstens zo belangrijk als het oplossen van een intern stedelijk ontsluitingsprobleem?

Bovendien kan deze spoorlijn een aanzet vormen voor een toekomstige verdere ontwikkeling als een Zuiderzeelijn. Ik zou er daarom voor willen pleiten dit project niet zo gemakkelijk te laten vallen.

In de voorgaande bulletins heb ik al eens beloofd dat we aandacht zullen schenken aan de problematiek van de kleine winkels in de Folkingestraat. We hebben daarover een gedachte ontwikkeld, maar het is nog niet meer dan een idee. Dat neemt niet weg dat we onze gedachten toch in dit nummer hebben opgenomen. Wie weet hebt u ook nog ideeën hoe met deze problematiek om te gaan. We horen dat graag.

Onze redactie heeft weer voor de nodige interessante onderwerpen gezorgd. U zult dit bulletin ook dit keer beslist weer met plezier lezen.

Pleidooi van de Vrienden voor een definitieve bestemming suikerunieterrein

De gemeente heeft al weer een tijdje geleden het aardige initiatief gehad om voor het terrein van de voormalige suikerfabriek een prijsvraag uit te schrijven. Men kon ideeën indienen voor een interessant tijdelijk gebruik van het terrein.

Als Stichting Vrienden van de Stad Groningen konden we dat natuurlijk niet zonder meer voorbij laten gaan. Wij hebben dan ook over die opdracht nagedacht. Uiteindelijk kwamen we tot de conclusie dat het jammer is om tijdelijk gebruik helemaal los te zien van toekomstig gebruik. Je zou het tijdelijk gebruik zodanig moeten inrichten dat het aansluit bij het invullen met nieuwe functies in de (verdere) toekomst.

We hebben zodoende gezocht naar die toekomstige functies. We gingen daarbij uit van sterke punten in Groningen, het verder doorontwikkelen daarvan en het koppelen aan nieuwe mogelijkheden, het maken van een schaalessprong. 1)

Het gaat om wetenschap: gezondheid en bewegingsleer, bewegingsonderwijs; om sport en gezondheid en de sport zelf. Ons plan behelst daarom het ruimtelijk bijeen brengen van deze sectoren in één complex voor sport, beweging en gezondheid, geïntegreerd met wetenschap en onderwijs.

Voor de sport betekent dat een overdekt centrum voor actieve sportbeoefening en ook mogelijkheden voor buitensport. De sport zou dan tevens een wetenschappelijke begeleiding kunnen krijgen, maar ook de wetenschap zal de sport voor studie en onderzoek kunnen gebruiken.

Voor het onderwijs is de combinatie met opleiding tot sportleraar, trainer, fysiotherapeut etc. gunstig.

Voor de wetenschap biedt de combinatie met het grote gezondheidsproject 'Heal-

thy Ageing' mogelijkheden (en alle wetenschapsstudies hieromheen als bewegingsleer, voeding, doping, medicijnen etc.) Door deze combinatie ontstaat een complex dat een hoge potentie heeft en dat internationaal aandacht zal krijgen.

Het tijdelijke gebruik zal moeten worden ingepast in een soort masterplan voor het uiteindelijke complex. Zo zou er bv. een terrein voor grote manifestaties kunnen zijn, dat in de toekomst voor grote sportfestijnen kan worden gebruikt.

Wij hebben dit plan ingediend bij de prijsvraagcommissie (met een afschrift naar B en W en de Raad) met de wetenschap dat we niet voor een prijs in aanmerking zouden komen, we gingen immers niet uit van tijdelijkheid. Dat we niet in de prijzen vielen was voor ons dus geen teleurstelling. Wel hopen we dat ons idee ergens wortel zal schieten.

Wat zagen we de afgelopen dagen in de krant? Groningen wil zich kandidaat stellen voor de Floriade in 2022. Wethouder de Vries denkt er daarbij onder andere aan als thema te kiezen: beweging en gezondheid (Healthy Ageing)! Of hij dat idee van ons heeft 'geleend' weten we niet, dat is ook niet belangrijk. Wel belangrijk is dat de Floriade een prachtige kans biedt om het gebied zodanig in te richten dat de nieuwe functies na de tentoonstelling zeer goed zijn in te passen. Als het lukt om de Floriade naar Groningen te halen betekent dat een flinke opsteker voor onze stad.

1) Voor de brief die we hebben ingezonden naar de prijsvraagcommissie zie www.vriendenstadgroningen.nl

Behoud de kwaliteit van de Folkingestraat!

* Inleiding.

In de krant hebben we regelmatig kunnen lezen dat er problemen zijn met het winkelbestand in de Folkingestraat. De Folkingestraat wordt door iedereen gewaardeerd vanwege zijn kleinschalige en specifieke winkelbestand. Een gezellige winkelstraat waar veel publiek passeert. Sinds de bouw van het museum met de Werkmanbrug is de Folkingestraat voor voetgangers en fietsers dé hoofdroute van het station naar de binnenstad.

Maar er blijken problemen te ontstaan die te maken hebben met (te) hoge huren en onroerende zaak belasting (OZB). Wij zijn van mening dat de Folkingestraat zijn specifieke kwaliteit moet kunnen behouden. Ik heb me daarom gebogen over de vraag hoe dat eventueel zou kunnen. Het zijn gedachten over een oplossingsmogelijkheid, meer (nog) niet. Hier zullen nog de nodige discussies over plaats moeten vinden, zeker met de direct belanghebbenden in de straat. Wij zijn bereid die te voeren.

* Problematiek.

Veel publiek maakt een straat interessant voor beleggers/ontwikkelaars. De panden stijgen in waarde met als gevolg dat door de eigenaren steeds hogere huren worden gevraagd. Het risico bestaat dat panden voor veel geld worden opgekocht, worden verbouwd en vervolgens voor hoge huren weer aan winkelbedrijven worden aangeboden.

De omzet van de kleine zelfstandige winkels blijft beperkt, ze hebben relatief weinig financiële ruimte. Ze zullen veelal hoge huren niet kunnen opbrengen.

Zo kan er een proces op gang komen

waarbij langzamerhand de kleine zelfstandige specifieke winkels verdwijnen, ze worden weggedrukt door kapitaalkrachtige (veelal landelijke) formules. De Folkingestraat verliest zijn karakter. Het wordt als het ware een tweede Herestraat.

Dat deze ontwikkeling gaande is blijkt ook uit de stijgende gemeentelijke belasting: de OZB. De waardering van de winkelpanden (en dus de WOZ-waarde) is de laatste jaren fors gestegen.

* Is zo'n ontwikkeling wel gewenst?

Juist de specifieke kwaliteiten van de Folkingestraat worden gewaardeerd. Het is een van de weinige winkelstraten met dat eigen karakter. Met kleine bijzondere winkels. Daar moeten we zorgvuldig mee omgaan.

We hebben in het verleden gezien dat een soortgelijke (gewenste) ontwikkeling in de Zwanestraat door marktwerking niet goed lukte. Het heeft uiteindelijk geleid tot een minder aantrekkelijke invulling dan gedacht. Daar is een in aanzet gunstige ontwikkeling tot stilstand gekomen nadat ook hier de marktwerking te veel invloed had gekregen.

Wij zijn dan ook van mening dat het voor de binnenstad van belang is het karakter van de Folkingestraat overeind te houden en te zoeken naar mogelijkheden daartoe.

* Tendensen met betrekking tot de ontwikkeling van het winkelbestand in het centrum van Groningen. Er is een aantal ontwikkelingen gaande dat veel invloed kan hebben op het winkelbestand in het centrum.

Voor de korte termijn spelen de gevolgen

van de economische crisis een rol. Hierdoor zullen winkels sluiten, zonder dat er in alle gevallen nieuwe voor terugkomen.

Op dit moment speelt een andere ontwikkeling: verkoop via internet. Ook dat zal leiden tot sluiting van winkels. Vele winkels zullen hier wel een antwoord op vinden, maar niet allemaal, er zullen er zijn die de concurrentie niet vol kunnen houden.

Tenslotte dreigt het 'gevaar' van de ontwikkeling van grootschalige winkels aan de randen van de stad en zelfs van grote winkelcentra verder weg 'in het weiland' (denk aan de plannen bij Zuidbroek). Hoe groot de invloed zal zijn is niet goed te voorspellen, maar dat het gevolgen heeft voor het winkelbezoek aan de binnensteden, dus ook die van Groningen, zal duidelijk zijn.

Het is aan te nemen dat een gevolg van deze ontwikkelingen zal zijn dat het winkelbestand in de binnenstad zal verkleinen en ook van karakter zal veranderen. We zullen waarschijnlijk jaren lang veel leegstand zien.

De combinatie van recreëren en shoppen zal nog belangrijker worden. De aantrekkelijkheid van het centrum wordt dan voor een groot deel bepaald door de aard van het winkelbestand. Kleine bijzondere winkels zijn daarbij erg belangrijk, zij bepalen met name de breedte van het aanbod.

* Waar zou het gemeentelijk beleid op moeten worden gericht?

Het lijkt ons gewenst dat de gemeente een beleid gaat voeren waarbij concentratie van winkels in een kleiner centrumgebied wordt bevorderd, naast beleid dat invulling door andere functies in de vrijkomende panden buiten dat centrumgebied mogelijk maakt.

Dat betekent overigens ook dat de gemeente – in overleg met de middenstand – kiest welke gebieden wel voor winkels beschikbaar blijven. De bekende straten en pleinen zullen daar zeker toe behoren. De Folkingestraat zal daar zonder meer toe moeten worden gerekend.

Omdat de kleine winkels voor de aantrekkelijkheid van het centrum een belangrijke rol spelen, maar ook gemak-

kelijk het slachtoffer worden van eerdergenoemde ontwikkelingen, zou het goed zijn een beleid te ontwikkelen om dergelijke winkels tegemoet te komen. Je zou zelfs kunnen aangeven waar je een dergelijk beleid wilt hanteren. Dat zou naar mijn mening zeker moeten gelden voor de Folkingestraat.

* Hoe zou dat beleid eruit kunnen zien?

Het gaat mij hier te ver om precies uit te zoeken hoe je een dergelijk beleid vorm moet geven en in hoeverre dit mogelijk is. Maar ik stel me voor dat het beleid in moet houden dat er voor een straat als de Folkingestraat de 'status aparte' gehandhaafd blijft door in het nieuwe bestemmingsplan de huidige korrelgrootte van een gebouw en van de functie vast te leggen, zoals ook in het huidige bestemmingsplan is gebeurd. Bij samenvoegen van gebouwen (die als zelfstandige eenheden zichtbaar kunnen blijven) kan de verleiding groot zijn om de winkelfuncties achter de gevels aan een te smeden, zodat er een grote winkel ontstaat. Als je hier één keer aan toe geeft kun je andere gevallen niet meer tegenhouden.

Het probleem van de hoge prijzen, en de gevolgen daarvan, zou ook aangepakt moeten worden. Daar werd vorm aan gegeven doordat een aantal panden in het bezit was van woningbouwcorporaties. We moeten er echter vanuit gaan dat een woningbouwcorporatie op een gegeven moment tot verkoop kan overgaan als dat in haar beleid beter uit komt. Dat is al gebeurd in de Folkingestraat. Bij de verkoop bleek de waarde van de verkochte panden gestegen en daarmee ook van de andere panden, met een direct gevolg voor de OZB-aanslag. Voor de particuliere eigenaren van panden is aan te nemen dat zij de maximale prijs bij verkoop en verhuur willen halen. De vraag is dus hoe je uit die vicieuze cirkel komt. Ik stel voor om als gemeente, eigenaren en huurders om de tafel te gaan zitten. Mij lijkt dat het voor iedereen als belangrijk wordt gezien dat de Folkingestraat in zijn geheel een goed functionerende winkelstraat blijft. Dat overleg zou moeten leiden tot een samenhangend beleid in de straat. Dat wil niet zeggen dat de marktwerking wordt uitgeschakeld, maar wel dat er van

enige sturing sprake is die het doel van interessante mix van kleine winkels mogelijk blijft maken.

Ik vraag me af of een oplossing zou kunnen zijn daartoe een stichting in het leven te roepen, vergelijkbaar met in andere steden bestaande stichtingen ten behoeve van stadsherstel. Maar dan niet gericht op het herstellen van panden, maar op het beheer en gebruik ervan. Ik zou me kunnen voorstellen dat wordt afgesproken dat bij verkoop het recht van eerste koop bestaat voor zo'n stichting die dan langzamerhand meer panden in de Folkingestraat gaat beheren en daardoor het typische karakter van het winkelbestand kan behouden. Die stichting zou de panden onder relatief gunstige voorwaarden kunnen verhuren.

* Tot slot.

Met het bovenstaande wil ik primair het probleem van het winkelbestand in de Folkingestraat signaleren en enkele gedachten over een mogelijke oplossingsrichting aandragen. Het is dan ook niet meer dan een aanzet. Er zal nog het nodige moeten worden bekeken.

Maar ik meen dat er wel een probleem ligt waar snel op moet worden gereageerd, anders ontstaat een proces dat leidt tot het verdwijnen van de specifieke kwaliteit van de straat en dat wil niemand. Naar mijn mening zou de gemeente een leidende rol kunnen, of eigenlijk moeten spelen bij het zoeken naar oplossingen. Wij zijn graag bereid hier verder over te denken en te discussiëren.

PIETER BOOTSMA

Welstand en verder

Zicht op Stad is het meest recente jaarverslag van de *Welstands- en Monumentencommissie gemeente Groningen*. Het heeft betrekking op het jaar 2010 en is verschenen in september 2011. Er valt weinig in te lezen maar des te meer in te zien want het is rijk geïllustreerd met afbeeldingen van gerealiseerde of nog te realiseren bouwwerken in de stad.

Daarmee openbaart zich meteen een manco in het verslag want de lezer zou toch wel graag willen weten waarom de commissie vindt dat al deze projecten voldoen aan de zogeheten *Algemene Groninger Criteria*, die het toetsingskader van de plannen vormen. Deze criteria komen samengevat hierop neer dat de bouwwerken een positieve bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving moeten leveren, dat de schaal past bij de bouwopgave en bij de context waarin het bouw-

werk moet worden gerealiseerd en dat het bouwwerk qua stijl, vorm, maatverhoudingen enz. consequent moet zijn uitgevoerd. Als je dan naar de afbeeldingen kijkt bekruipt je wel eens het gevoel dat de ruimtelijke kwaliteit toch niet helemaal gediend is met het ontwerp of dat de schaal een andere is dan de context zou doen verwachten. Een toelichting van de kant van de commissie zou dan verhelderend kunnen werken. Overigens geen misverstand, als je het verslag doorbladert zijn er toch wel veel mooie bouwwerken die in onze stad (zullen) verrijzen.

Op enkele zaken gaat het verslag nader in. Een van deze zaken licht ik er uit. Dat is wat de commissie noemt de *micro jongerenhuisvesting*. De commissie is nagegaan hoeveel plannen zij heeft behandeld voor bebouwing op binnenterreinen van oude delen van onze stad en deze op een lucht-

foto gemarkeerd. En dat alleen al voor de projecten, afkomstig van de twee grootste bouwtechnische tekenbureau's van de stad. Dan komt men tot een totaal van 52, waarvan het grootste deel binnen de 17e-eeuwse wallen. Het gaat om een duizendtal wooneenheden, dus gemiddeld 20 wooneenheden per project, geschikt voor de huisvesting van jongeren, lees studenten. Dat dit allemaal kan, komt vanwege het huidige ruimtegevendende bestemmingsplan en de welstandscommissie stelt nu de vraag, of de stad met al deze ontwikkelingen, op termijn wel gebaat zal zijn.

Overzicht van 52 plannen in 2010 voor jongerenhuisvesting op binnenterreinen in oude delen van de stad.

Uit: *Zicht op Stad, Jaarverslag 2010 Welstands- en Monumentencommissie gemeente Groningen*, p. 6.
Foto van deze afbeelding: Bob van Dijk

In zijn reactie op het verslag schrijft het college op 12 januari 2012 dat de huidige bestemmingsplannen er op gericht zijn om ontwikkelingen mogelijk te maken die de binnenstad aantrekkelijk zullen maken en houden. Dit geldt ook t.a.v. de woonfunctie, zowel voor “studenten” als “stadgers”. Toch kan het college er niet om heen te constateren dat de huisvesting van studenten in het beschermde stadsgezicht soms op gespannen voet staat met het behouden van cultuurhistorische waarden. Daarom zal het college bij de herziening van de bestemmingsplannen, een werkzaamheid die volop aan de gang is, opnieuw gaan bekijken welke ruimte we voor ontwikkelingen toe willen staan.

Inspraak reactie Platform Cultureel Erfgoed Groningen

De bespreking van het jaarverslag op 1 februari in de Commissie Ruimte en Wonen van de gemeenteraad geeft het Erfgoedplatform, waarin de bewonersorganisaties van de binnenstad met de *Vrienden van de Stad* en *Heemschut* participeren, de gelegenheid schriftelijk en mondeling in te spreken. Een van de zaken die het

Platform naar voren brengt is dat wellicht het ruimte geven aan ontwikkelaars met het komende bestemmingsplan iets zal worden ingeperkt maar dat het nog wel even zal duren voor het plan voor de binnenstad binnen de diepenring zal zijn vastgesteld. Maar ondertussen – de inventarisatie van de welstandscommissie bewijst het – worden gevelwanden aangetast en binnenruimtes opgevuld door de oprukkende appartementencomplexen. Ook qua bevolkingssamenstelling wordt de binnenstad steeds eenzijdiger: er ontstaat een adolescentengetto in plaats van het bij het gemeentebestuur zo gekoesterde model van het door elkaar heen wonen van “student” en “stadger”. Zou in ieder geval niet door de gemeente een beleidsvisie op de binnenstad kunnen worden ontwikkeld die de gemeenteraad de mogelijkheid biedt te sturen op de inhoud van het nieuwe bestemmingsplan?

Het platform wijst de Commissie voorts op het ontbreken van de afwegingen die de welstandscommissie op basis van de *Algemene Groninger Criteria* bij de voorgeslagen plannen moet hebben gemaakt. Hoe krijgt de gemeenteraad zo ooit zicht op het werk van de welstandscommissie?

Tenslotte vraagt het Platform aandacht voor het ophogen van woningen met nieuwe, qua architectuur nogal afwijkende verdiepingen die een negatieve invloed hebben op het straatbeeld. De Ernst Casimirlaan – in het beeldverslag van de welstandscommissie genoemd – is van deze tendens een voorbeeld.

Het debat in de Commissie

Wie het debat van nu vergelijkt met het verleden moet constateren dat de Commissie duidelijk meer oog heeft gekregen voor het beschermen van de cultuurhistorische waarden van de binnenstad. Zo komt Groen Links met de vraag of het einde van het absorptievermogen van de binnenstad niet in zicht komt en hoe de binnenstad beschermd kan worden in aanloop naar het nieuwe bestemmingsplan. In allerlei toonaarden bezingen partijen als Stadspartij, Christen Unie en VVD de beschermwaardigheid van de binnenstad. De wethouder lijkt ook een meer *beschermdende* koers in te slaan. Hij is op zoek naar een beter instrumentarium om het cultuurhistorische karakter in de binnenstad te bewaren en vraagt zich ook af hoe hij ondertussen in de aanloop naar het nieuwe bestemmingsplan de ontwikkelingen in de binnenstad beter kan sturen.

Twee zaken roepen onderlinge discussie

op. Mevrouw Jongman (CU) zegt dat de binnenstad niet voor de jongerenhuisvesting moet worden volgebouwd: *het moet geen campus worden*. Dat ziet D'66 volstrekt anders. De jongerenhuisvesting in de binnenstad is een gevolg van de marktvraag en heeft tot positief effect dat de druk op de andere wijken wordt weggenomen. En dan is er de suggestie van de heer Rutte van de VVD die zich zeer heeft geërgerd aan het afwijzen van een dakkapel in Selwerd en er nu voor pleit om, buiten de wijken met een beschermd stadsgezicht, te gaan experimenteren met welstandsvrijheid. (De bezwaren die het Platform te berde heeft gebracht tegen ontwikkelingen als in de Ernst Casimirlaan zijn duidelijk niet aan hem besteed.) De gemeente Eindhoven waar de welstand is afgeschaft is wat hem betreft het beloofde land. De wethouder merkt snedig op dat naar zijn indruk Eindhoven een stad is die geen welstandsregiem behoeft. Voor het overige wil hij de discussie over de suggestie van Rutte voeren als de voorzitter van de welstandscommissie ter vergadering verschijnt om met de raadsleden over de rapportage *Zicht op Stad* van gedachten te wisselen.

Een collegebrief

Met de collegebrief die de gemeenteraad eind februari bereikt, zijn de ideeën van het College over de bescherming van de cultuurhistorische waarden van de binnenstad verder ontwikkeld.

De brief herinnert aan de discussies die losbraken naar aanleiding van de plannen voor Hoge der A 3 en 4 en de uitbreiding met een vijfde en zesde bouwlaag van het pand op de hoek van de Oude Boteringstraat en de Spilsluizen (plannen waaraan het Platform ook de nodige aandacht heeft gegeven.) Pas in 2014 komt het bestemmingsplan voor de binnenstad binnen de diepenring in de gemeenteraad. Hoe ervoor te zorgen, dat ondertussen de historische binnenstad beter wordt beschermd? Het is de vraag die in de Commissievergadering van 1 februari door diverse partijen en door de wethouder is

opgeworpen.

De brief onderzoekt een drietal instrumenten

1) De *nadere eisen*. Het vigerende bestemmingsplan kent een artikel waarin B en W de mogelijkheid

wordt gegeven nadere eisen te stellen aan bouwplannen zodat het bouwwerk voldoende kwaliteit krijgt. De eisen mogen alleen betrekking hebben op de vormgeving en de situering van het bouwwerk. Het college van B en W is van plan die nadere eisen vooral te stellen vanuit het oogpunt van de historische kwaliteit van de binnenstad.

2) De welstandsnota wordt aangepast. Een van de toetsingskaders die de welstandscommissie moet hanteren wordt scherper. De nadruk zal meer komen te liggen op het beschermde stadsgezicht van de binnenstad. Als nieuwe omschrijving wordt voorgesteld: *een bouwplan voldoet aan redelijke eisen van welstand wanneer het zich in schaal, maat, architectonische expressie, detaillering, materialisering en kleurgebruik voegt in en naar de bestaande ruimtelijke eigenschappen van de directe context van de aanliggende bebouwing, dan wel de verkavelingskwaliteiten van het bouwblok of de straat waaraan het is gesitueerd*.

Het is een hele mondvol maar de bedoeling is helder, het beeld van de binnenstad mag niet worden aangetast. Ook de al eerder genoemde *Algemene Groninger Welstandscriteria* zullen strenger worden toegepast. De bouwinitiatieven moeten een bovengemiddelde kwaliteit hebben wil sprake zijn van een positieve beoordeling door de welstandscommissie.

3) *Het voorbereidingsbesluit* kan door de raad worden genomen in afwachting van de definitieve vaststelling van het bestemmingsplan. Bouwplannen die ondertussen loskomen en naar actueel inzicht niet passen, zullen dan worden beoordeeld volgens het nieuwe plan. Dit instrument is bijvoorbeeld toegepast bij het nog vast te stellen bestemmingsplan Vishoek, Hoekstraat, Muurstraat. Bij nader inzien is de gemeente, ondermeer om reden van planshadeaanspraken, minder gecharmeerd van dit instrument.

Het college wil van de beide eerst genoemde instrumenten gebruik gaan maken, waarbij het eerste instrument onmiddellijk en het tweede na mei kan worden toegepast als de gemeenteraad tenminste de aanscherping van het welstandsregiem goedkeurt.

Conclusie.

Al met al lijkt een opmerkelijke koerswijziging in het Collegebeleid met betrekking tot de cultuurhistorische waarden van onze stad gaande.

De beschreven collegebrief straalt urgentie uit. Nu nog de praktijk!

Opbouw in de Ernst Casimirlaan

Bestemmingsplan Binnenstad Oost

Bij de herziening van de Groningse bestemmingsplannen is nu de binnenstad aan de beurt. In februari 2012 is het voorontwerp van het bestemmingsplan voor de Binnenstad Oost gepubliceerd. Dit is het gebied aan de oostelijke rand van de binnenstad gelegen, net buiten de diepenring tussen Schuitendiep/Turfsingel en Oostersingel en tussen Bloemstraat en Oosterhaven.

Het bestemmingsplan Binnenstad Oost bevat net als het bestemmingsplan Vishoek, Hoekstraat, Muurstraat een gedegen beschouwing over de wordingsgeschiedenis en de historische ontwikkeling van het stedelijk gebied. Het zou mooi zijn als de gemeente, wanneer het werk voor de hele binnenstad geklaard is, de historische analyses in al deze bestemmingsplannen zou bundelen tot een publicatie, verlicht met het nodige kaarten- en illustratiemateriaal. De liefhebber van de stad zou dat zeker waarderen.

Historische analyse

In de 17e eeuw kwam dit gebied binnen de vesting te liggen. Lang bleven grote delen zonder bebouwing. Op de in 1828 door J.C. van der Loeff gepubliceerde kaart is alleen aan de Bloemstraat, langs het Schuitendiep, rond het Damsterdiep en langs de Nieuweweg sprake van bewoning. Met name het gebied ten noorden van het Damsterdiep wordt al vanaf de 15e eeuw geleidelijk aan bewoond en krijgt het karakter van een kleine voorstad, gelegen buiten de middeleeuwse vestingstad. Deze buurt ontstaat rond 1425 wanneer het Damsterdiep wordt gegraven (grotendeels een vergraving van de Fivel) en een dam het Damsterdiep van het Schuitendiep scheidt. De goederen worden via de dam overgeladen van het

ene diep in het andere, een overtoom dus. De bewoners verdienen hun brood in de eerste plaats met het transport van de turf die in Kropswolde en omgeving wordt gewonnen. *Schuitenschuivers* worden ze genoemd. Voor deze lieden verandert er het een en ander als na de Reductie van 1594 de grote uitleg van de stad wordt gerealiseerd, wellicht mede een gevolg van de veel grootschaliger turfwinning in de veenkoloniën in de 17e eeuw. Het *Schuitenschuiverskwartier* komt binnen de nieuwe omwalling te liggen en de bewoners worden voortaan geacht zich als eerbare burgers van de stad te gedragen. Het karakteristieke stratenpatroon ligt dan al vast. De straatjes staan loodrecht op het Schuitendiep en op het Damsterdiep en snijden elkaar dus met een rechte hoek. In de 17e eeuw wordt de Nieuweweg aangelegd tussen de Poelepoort in de oude stad en de Steentilpoort (1620) die toegang geeft tot de weg naar Appingedam. Als een diagonaal schampt deze weg langs het *Schuitenschuiverskwartier*. Voor wie hier rondwandelt is deze beschrijving nog volledig herkenbaar en het hoeft geen betoog dat het bestemmingsplan aan dit stratenpatroon een hoge cultuurhistorische waarde toekent. Naast dit gebied wordt nog een tweetal gebieden onderscheiden in Binnenstad Oost, namelijk *het Eiland* tussen Damsterdiep en Oosterhaven/Eemskanaal, ooit volledig omsloten door het water, en het gebied tussen Nieuweweg en Bloemstraat. Beide gebieden worden eveneens in hun historische gelaagdheid geanalyseerd. Een deel van het plangebied is aangewezen als *beschermd stadsgesicht*, en wel de diepenring, het *Schuitenschuiverskwartier*, een deel van het Eiland langs de zuidzijde van het gedempte Damsterdiep

en langs het Voormalig Klein Poortje. Helaas is op de plankaart de begrenzing van het beschermde stadsgezicht niet duidelijk aangegeven.

Uitgangspunten

Het bestemmingsplan moet in de visie van de gemeente twee “meesters” dienen. Het plan moet *voldoende ontwikkelingsmogelijkheden bevatten om de voortgaande stedelijke dynamiek op te vangen.*

(Hoofdstuk 4). De stad moet niet op slot, zegt het gemeentebestuur dan en dat betekent dat het plan ruimtegevend moet zijn voor bedrijvigheid en voor veranderingswensen van de bewoners. Daarnaast moeten de *cultuurhistorische waarden* van het gebied worden behouden. Het gaat dan om regels die conserverend werken. In het beschermde stadsgezicht zijn deze waarden sterk aanwezig. Wat men wil behouden zijn de ruimtelijke structuren, de historische rooilijnen, de bouw- (goot)hoogten en de beeldkwaliteit in het gebied. *Nieuwbouwinterventies moeten zich aanpassen aan de schaal van de bebouwing in het gebied en in een eigentijds idioom het bestaande bebouwingsbeeld ondersteunen en versterken.* (Hoofdstuk 2, par. 5)

Hebben in het nieuwe plan de cultuurhistorische waarden meer gewicht gekregen? Opvallend is dat de normen zoals die in de plankaart van het bestemmingsplan 2012 zijn ingetekend, voor het bestemmingsplangedeelte met beschermd stadsgezicht nauwelijks verschillen van het deel van Binnenstad Oost zonder beschermd stadsgezicht.

De instrumenten

Enkele instrumenten die tot nu toe in de Groningse bestemmingsplannen zijn

gebruikt blijken geheel of gedeeltelijk te zijn afgeschaft. Het gaat in de eerste plaats om de *korrelgrootte* waarmee de breedte van de panden in een straat is vastgelegd: de breedteschaal van de panden wordt hierdoor niet doorbroken en het ritme van de gevelwand niet verstoord. De gemeente is nu van plan het aanzien van de straat te beschermen via de welstand waardoor niet alleen gelet wordt op de pandbreedte maar ook op de indeling van de gevels en de toegepaste materialen. Een tweede instrument dat goeddeels verdwijnt is de *vloerindex*. Er is een nieuw instrument bedacht om het zoveel mogelijk volbouwen van binnenterreinen tegen te gaan. Aangebouwde bouwwerken aan een huis mogen maximaal 4 meter breed en vier meter diep zijn. Vrijstaande bouwwerken op het achtererf mogen een maximale hoogte hebben van drie meter. M.a.w. een aangebouwde keuken en een schuurtje zijn mogelijk met de beperking dat het achtererf tot maximaal 50% van zijn oppervlakte mag worden bebouwd met een maximum van 50m². Deze regeling moet voorkomen dat binnenterreinen dichtslibben. Alleen voor het Schuitenschuiverskwartier en een deel van het Eiland, beide zeer dichtbebouwd, is de vloerindex gehandhaafd.

Nieuw is ook dat het bestemmingsplan aandacht heeft voor *gave ensembles* van panden in een straat die een duidelijke cultuurhistorische waarde hebben. Als voorbeeld wordt de rijtjesbebouwing in de Nieuwe Sint Jansstraat ten tonele gevoerd, waar nog een gave straatwand van eenlaagshuisjes met kap bestaat. Op de plankaart wordt de maximale bouwhoogte voor het desbetreffende deel van de straat vastgelegd op 7 meter en de goothoogte op 4 meter. Dezelfde maatvoering vindt men terug in een stukje van de Agricolastraat en van de Oosterhavenstraat op *het Eiland*. Alleen als het college van B en W niet van zijn afwijkingsbevoegdheid gebruik maakt waardoor wordt toegestaan dat een huis met een verdieping wordt opgeplust, blijft het ensemble in stand. Dit brengt me tot de vraag waarom niet alle ensembles van het plangebied onder het regiem worden gebracht van de *specifieke bouw aanduiding-2*. Deze aanduiding geeft namelijk B. en W. geen afwijkingsbevoegdheid van de op de plankaart vermelde normen. Gevoegd bij het aanhouden van de bestaande bouwhoogte is dan het ensemble echt beschermd. Nu

Waardevol ensemble
in de
Nieuwe St. Jansstraat

Woningen van Bouma
aan de Turfsingel

wordt het instrument van de specifieke bouwaanduiding-2 in het voorgestelde bestemmingsplan alleen toegepast op het door S.J. Bouma ontworpen complex woningen aan de Turfsingel tussen Gymnasiumstraat en Walstraat. In het bestemmingsplan Binnenstad-Oost is voorts aandacht voor het beschermen van de kapstructuur van een serie woningen zodat de gave gevelwand in tact blijft. De bescherming geschiedt door het vastleggen van een minimale en een maximale dakhelling. Dit instrument wordt toegepast bij een serie woningen aan de Vlasstraat en de Oostersingel. Het is echter de vraag of het mogelijk is volgens het bestemmingsplan de bestaande kap te vervangen door een volledige bouwlaag met een nieuwe kap door gebruik te maken van de afwijkingsbevoegdheid van B en W.

Het instrument van de *maximale bouwhoogte* blijft, zij het dat de toegestane hoogte niet meer wordt uitgedrukt in bouwlagen maar in meters. Wat ook blijft is de hiervoor al enkele malen genoemde *afwijkingsbevoegdheid* van B en W, zowel wat betreft de bebouwing van het achtererf als wat betreft de maximaal toegestane hoogte waarvan door B en W mag worden afgeweken tot een maximum van vier meter, waardoor de op de plankaart vermelde normwaarden worden gerelativeerd.

Toepassing

Dat in het plangebied de binnenterreinen met het nieuwe instrumentarium beter worden beschermd is duidelijk. Er lijkt een effectief instrument bedacht om bijvoorbeeld de bouw van een complexje voor de huisvesting van studenten in de

achtertuin tegen te gaan, iets dat licht het ongenoegen van de bewoners van aanpalende woningen kan oproepen. Niet alleen de ensemblebescherming dient effectiever en vaker te worden toegepast, dat geldt ook voor het instrument kap. Dat de toegestane bouwhoogte nu in meters wordt uitgedrukt geeft de burger een duidelijker norm. De toegestane bouwhoogte is nog steeds te royaal. Vooralnog is onduidelijk op welke wijze het welstandsbeleid een betere bescherming zal bieden dan de *korrelgrootte*. Het college zal daarover eerst duidelijkheid moeten verschaffen voor en aler dit instrument wordt afgeschaft.

De collegebrief.

In het in dit *Vriendenbulletin* voorkomende artikel *Welstand en verder* is de collegebrief die eind februari verscheen besproken, waarin wordt nagegaan hoe op korte termijn de cultuurhistorische waarden van de binnenstad kunnen worden beschermd. En volgens de wethouder zal het hierin aangekondigde beleid worden gecontinueerd na de vaststelling van de nieuwe bestemmingsplannen voor het gebied van de stad binnen de 17e-eeuwse omwalling. Dat betekent dat de bescherming die het bestemmingsplan Binnenstad Oost biedt, versterkt wordt met de maatregelen die in deze brief worden aangekondigd in de vorm van de nadere eisen en de strengere toetsingscriteria in de welstandsnota. Daarmee zouden bijvoorbeeld de onvoldoende beschermde ensembles in het bestemmingsplan Binnenstad Oost alsnog meer bescherming tegemoet kunnen zien.

Conclusie

We stelden ons de vraag of de bescherming van de cultuurhistorische waarden in het beleid van de gemeente meer gewicht hebben gekregen. Naar mijn indruk zouden de nieuwe instrumenten tot een positief antwoord kunnen leiden, indien instrumenten als bijvoorbeeld *de specifieke bouwaanduiding-2 veel breder zouden worden toegepast*. Wat vervolgens kan helpen is de genoemde collegebrief. Hoewel de welstandsnota nog moet worden aangepast en vastgesteld door de gemeenteraad lijkt het wel dat het gemeentebestuur wat meer gewicht is gaan toekennen aan de cultuurhistorische waarden van onze stad en dat niet alles wordt opgeofferd aan stedelijke dynamiek en verandering.

“Het consumentisme, de koopgekte van het alsmaar dingen willen kopen.”

Interview met Inge Jongman

Inge Jongman

Nu eens geen gesprek met een nieuw raadslid, maar met een fractievoorzitter. Inge Jongman zit al tien jaar in de raad voor de ChristenUnie, maar ze is nog niet zo lang fractievoorzitter. Eind 2009 volgde ze David de Jong op. Het gesprek vindt plaats eind april in de kleine fractiekamer van de CU op de zolder van het stadhuis.

Inge Jongman zit in de raadscommissies Ruimte en Wonen en Beheer en Verkeer. Voor de commissie Financiën en Veiligheid doet zij de woordvoering in de raad maar in de raadscommissie

spreekt iemand van de steunfractie. Verder zit ze in de commissie Cultuurverandering en in de Auditcommissie. Daarnaast is ze ook voorzitter van Heel de Buurt de Hoogte en zit ze in het Algemeen Bestuur van Meerstad.

Het eerste probleem dat ter sprake komt is de onrustbarende leegstand van winkels in de Binnenstad.

“Er wordt in Groningen aan binnenstadsmanagement gedaan, het opknappen van een straat door samenwerking van ambtenaren en ondernemers. Dat gebeurt op het ogenblik bijvoorbeeld in de Oosterstraat en de Gelkingestraat. Belangrijk voor deze straten is dat er binnenkort duidelijkheid komt over de tram.

In de Nieuwe Ebbingestraat hebben ondernemers zelf met vereende krachten ontwikkelingen in hun straat gepland in samenwerking met en financieel gesteund door de gemeente.

Onlangs heb ik gesproken met winkeliers van de Folkingestraat over de problemen

daar, de gestegen huren en de gestegen WOZ-waarde na de verkoop van enkele winkelpanden.

De WOZ-waarde kan ik niet wijzigen, wel houden we contact over de uitkomst van de bezwaarprocedure. Waar ik wel wat aan kan doen en ga doen, is de afsluiting van de straat voor fietsverkeer op zaterdagen. De ChristenUnie is daar niet voor, in een groot deel van de binnenstad delen fietsers en voetgangers de openbare ruimte.

Duidelijk werd in dit gesprek hoe belangrijk de winkeliers uit de Folkingestraat het voortbestaan van het Groninger Museum vinden als motor voor de Folkingestraat. Niet alleen de Folkingestraat heeft daar profijt van, maar heel de binnenstad. Ook een onderwerp van gesprek was de uitbreiding van het aantal koopzondagen. De winkeliers van de Folkingestraat zijn daar niet voor.”

Koopzondagen

Als dochter van slager Mollema beseft Inge Jongman hoe moeilijk de kleine zelfstandige winkelier het heeft in de concurrentie met supermarkten en winkelketens. Zij spreekt uit eigen ervaring, ze heeft zelf ook in de winkel van haar vader gewerkt.

De lange werktijden voor de kleine zelfstandige winkeliers is een van de redenen dat Inge Jongman tegen uitbreiding van de koopzondag is. “Voor hen is een 24-uurs-economie niet te realiseren, zij hebben recht op een vrije dag. Als de supermarkten op zondag open gaan, moeten zelfstandige winkeliers ook open en dus hun vrije dag opgeven of duur personeel inhuren. Het is belangrijk dat er één dag in de week bestemd is voor rust en ontspanning. De koopzondagen bevorderen het consumentisme, de koopgekte van het alsmaar dingen willen kopen.

Het college heeft nu een ingewikkeld voor-

stel met verschillende koopzondagen voor drie verschillende branches. Hierdoor wordt het aantal koopzondagen voor de consumenten uitgebreid. Het huidige systeem is echter veel duidelijker: de eerste zondag van de maand als koopzondag voor iedereen.

Er zijn trouwens al avondwinkels die iedere zondag open zijn vanaf 16.00 uur, zoals de Jumbo bij de Euroborg.”

In het Dagblad van het Noorden stond een bericht over de eventuele aanleg van een lift bij het informatiegebouw op de Grote Markt: een nieuwe lift kost € 85.000 heeft het college bekend gemaakt. Het college vraagt zich af of het wel verantwoord is dit bedrag uit te geven voor een tijdelijk gebouw, aldus het Dagblad.

Is het geld uit de WMO-pot niet voldoende om de lift aan te brengen? 1)

“Er is WMO-geld besteed aan voorzieningen om de begane grond beter toegankelijk te maken voor mensen met een beperking. De CU wil graag dat de lift er toch komt. Het is ook een toeristische attractie. Er is een project ‘Toegankelijke Binnenstad’ dat beoogt om de binnenstad goed toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook de ruimte in en op het informatiecentrum. Uit dit project zou geld voor de lift kunnen komen. Het gebouw blijft nog wel een paar jaar staan, in ieder geval totdat de oostwand klaar is, dus de lift kan nog heel wat jaren dienst doen. Er zou gekeken kunnen worden naar een lift die hergebruikt kan worden, net als het infocentrum zelf.”

Het was lange tijd stil rond de Regiotram en het Forum. Hoe staat het met de aanbesteding van de tram?

“De RegioTram wordt aanbesteed volgens het DBFMO-concept (DMFMO is de afkorting van Design, Build, Finance, Maintain, Operate). Dat wil zeggen dat het consortium dat uiteindelijk de trambaan ontwerpt en aanlegt, ook de tram exploiteert en bovendien zorgt voor het onderhoud van de infrastructuur en het materieel en de financiering daarvan gedurende 22,5 jaar.

De CU is voor de RegioTram omdat deze tram op de lange duur goedkoper is dan de bus. De winst zit onder meer in de personeelskosten. De RegioTram kan meer passagiers tegelijk vervoeren dan een bus. Door het plaatsen van camera’s in de tram is er voldoende toezicht.

Voor bewoners van het Ommeland wordt het bezoek aan de Groningse binnenstad een stuk gemakkelijker, ze kunnen vanuit hun woonplaats in korte tijd op de Grote

Markt arriveren zonder tijdverlies door overstappen.”

“De tramcommissie uit de raad onderzoekt het tramplan. De CU heeft om zo’n commissie gevraagd omdat het wenselijk is voor een zelfstandige oordeelsvorming door de raad dat de door het college en het Trambureau aangeleverde informatie op voorstel van de tijdelijke commissie RegioTram op bepaalde onderdelen wordt gecontroleerd.”

Inge Jongman zit in deze tramcommissie. “De tramcommissie heeft een second opinion gevraagd over het DBFMO-contract. 80% van de besluitvorming is nu gedaan. De laatste 20% volgen binnenkort.

Als we een definitief besluit nemen over de RegioTram moeten we dat wel bekijken in het licht van de beheersbaarheid van het aantal grote projecten. Aan de andere kant leidt uitstel tot economisch gunstiger tijden tot een nieuw probleem; de compensatiegelden voor het niet doorgaan van de aanleg van de Zuiderzeelijn moeten voor 2020 besteed zijn.”

Zijn de kosten van de tram inmiddels gestegen?

“Over al deze stukken heeft de raad zich op 25 april uitgesproken. Het bedrag dat al gereserveerd stond, is ongewijzigd.”

Wat wordt er in de volgende fase nog toegevoegd aan de inhoud van de stukken?

“Eind april 2012 zijn de aanbestedingsdocumenten definitief. Op basis hiervan dienen de consortia in de herfst 2012 hun offerte in. Het definitieve besluit volgt in december 2012; dan wordt bekend welk consortium de aanbesteding gegund krijgt.”

Hoe staat het met de aanbesteding van het Forum?

“De aanbesteding voor het Forum wordt binnenkort bekend. Dan maken de bedrijven die hebben ingeschreven voor de aanbesteding hun offerte bekend.

De CU was voor het Forum ondanks de bezwaren die men heeft. Destijds was de voorganger van de ChristenUnie in de raad, het GPV (Gereformeerd Politiek Verbond), tegen de bouw van het Groninger Museum, maar het Groninger Museum is een succes gebleken voor de stad. Het is mogelijk dat het Forum nog meer bezoekers naar de stad trekt. Dat is goed voor de middenstand. Bovendien is de bouw van het Forum noodzakelijk voor de invulling van de nieuwe oostwand. Juist omdat het Forum gebouwd wordt, investeert een projectontwikkelaar in de oostwand. De CU vindt echter dat het Forum niet gebouwd kan wor-

den als de gemeente Groningen meer dan 31,25 miljoen moet bijdragen aan de kosten van dit gebouw. Ik heb me daarom uitgebreid laten informeren door RO/EZ over de kosten van het Forum, tot en met de ijzerprijs. Ook over de planning van de sloop en de bouwwerkzaamheden aan en achter de oostzijde van de Grote Markt, over de route van het sloop- en bouwverkeer en de overlast voor de omwonenden.”

Er zijn nog wat onzekerheden rond het Forum, o.a. over het windonderzoek. Komt daarover nog een nieuw onderzoek?

‘Binnenkort volgen de uitkomsten van dat nieuwe windonderzoek.’

Belangrijke thema's voor de ChristenUnie en haar rol in de Raad

Mijn indruk van de fractie van de ChristenUnie is dat zij zich inzet voor de kwetsbaren in de samenleving en voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de stad.

Enkele voorbeelden: in 2011 diende de CU een motie in over de wachtlijst bij de schuldhulpverlening samen met Groenlinks en de SP; ook samen met Groen Links en de SP diende de CU een motie in met het verzoek aan het college om rekening te houden met een voortzetting van het project Perspectief van Vluchtelingenwerk, het begeleiden van ex-AMV'ers (ex-AMA's) naar een verblijfsvergunning of terugkeer naar het land van herkomst. De aandacht voor de leefbaarheid en de kwaliteit van de Stad blijkt uit de vraag samen met het CDA naar wat het college doet aan de verbetering van de kwaliteit en de kwantiteit van de woningvoorraad om meer gezinnen aan de stad te binden; uit een motie samen met het CDA om bij het strooi beleid te letten op de bereikbaarheid van voorzieningen voor jongeren, ouderen en andere kwetsbare groepen in de samenleving en uit een initiatiefvoorstel van de CU om een hondenpoepopruipllicht voor hondenbezitters in te stellen.

Klopt deze indruk over de thema's waar de CU zich mee bezig houdt?

“Wij houden ons met meer onderwerpen bezig.... maar onze verkiezingsleus was *Hart voor Stad*. Toegevoegd zou kunnen worden: aandacht voor slecht werkende lantaarnverlichting, aandacht voor behoud van sporthal De Wijert, aandacht voor fietsers, maar ook aandacht voor autobereikbaarheid van bedrijventerrein Zuidoost. Ook is gevraagd naar effecten van en argumenten voor bezuinigingen.”

De CU let goed op de financiële kant van het gemeentebestuur?

“Ik zit in de Auditcommissie. Deze overlegt met de accountant en het College over risico's bij grote projecten, doet verslag en geeft adviezen aan de raad.”

Hoe is jullie houding ten opzichte van het College als oppositiepartij?

“De ChristenUnie voert geen oppositie om het oppositievoeren. We stellen ons constructief-kritisch op. We beoordelen de voorstellen van het college en van andere partijen op de inhoud.”

Waarom ben je politiek actief geworden?

“Tijdens de Serrano-affaire 2) in 1997 vond ik het goed dat een christelijke partij, het GPV, duidelijk maakte dat er grenzen zijn aan wat je in het openbaar laat zien. Heel veel mensen, ook van andere politieke kleuren, waren dat met het GPV eens en toen dacht ik, wat goed om vanuit persoonlijke betrokkenheid bij de samenleving en vanuit een christelijke overtuiging politiek te bedrijven.

Toen heb ik me na een oproep in het kerkblad aangemeld.”

Wat vind je aantrekkelijk aan het raadslidmaatschap, wat vind je minder aantrekkelijk?

“Ik vind erg fijn om me in diverse contacten met de stad te laten vertellen wat er anders en beter zou kunnen. En deze contacten gaan van de directie van een groot ziekenhuis tot de vrijwilligers in het buurthuis, kriskras door de stad heen.

Dat resulteert waar mogelijk in praktische politiek (bijv. een motie voor meer groen in de Ebbingestraat), maar ook in weten waar het over gaat, zodat de nota's die ik lees, niet alleen een papieren werkelijkheid zijn. Ik doe mijn raadswerk altijd met plezier en heb er veel energie voor, maar soms, na de zoveelste nota te hebben gelezen ...”

1) WMO staat voor Wet Maatschappelijke ondersteuning

2) Het ging hier om de omstreden verspreiding van de zogenaamde plasseksaffiche in de openbare ruimte van de stad om reclame te maken voor de tentoonstelling van foto's van Serrano in het Groninger Museum. 19 scholen, kerken en andere organisaties (waaronder het GPV) spanden een kort geding aan. Voordat de rechter een uitspraak deed, besloot het Groninger Museum de affiche niet te verspreiden.

Zwiers over de economische ontwikkelingen in het Noorden

Wil de economie van het Noorden zich verder gunstig ontwikkelen dan zullen er wel een paar zaken moeten worden aangepakt, aldus Lambert Zwiers, directeur van VNO-NCW Noord, in zijn lezing voor de Vrienden van de Stad op 13 maart jl. Maar eerst houdt hij een lofzang op het vele goede dat hier tegenwoordig kan worden aangetroffen. Toen hij na dertig jaar Limburg weer naar het Noorden terugkeerde was hij aangenaam verrast hoe goed het Noorden zich had ontwikkeld.

En hij somt op wat we hier allemaal hebben; een grote agrosector, de maritieme sector, goede, middelgrote productiebedrijven, een prima onderwijssector die veel meer mensen opleidt dan we nodig hebben en dus “stuwend”, exporterend is, een opkomende recreatieve, toeristische sector die 10% van onze verdiensten opbrengt, en een nieuwe energie-sector waar 30.000 man werken. Op het gebied van de zorg beschikt het Noorden over een topinstituut als het UMCG. En Groningen is de tweede cultuurstad van ons land met een omzet van 400 miljoen. Kortom, we hebben een goed gespreide en gezonde structuur is zijn conclusie.

Zorgen

Maar de wereld staat niet stil en Zwiers schetst in een paar forse lijnen de mondiale ontwikkelingen. Zo bespreekt hij de verschuiving van het economisch zwaartepunt naar de BRIC-landen (Brazilië, Rusland, India en China). Wat we hier verdienen wordt in deze landen geïnvesteerd en dat betekent dat je met

deze gebieden goede relaties moet onderhouden.

Zwiers: “Voor bedrijven is het noodzaak duurzaam en transparant te functioneren. Klanten hebben de sociale media tot hun beschikking en daardoor een enorme macht gekregen. Eén misstap kan voor een bedrijf grote impact hebben. We zijn zo met elkaar verweven geraakt dat de crisis in een klein land als Griekenland met slechts 10 miljoen inwoners heel Europa in de problemen heeft gebracht. Lokale problemen hebben gevolgen voor de hele wereld. Terwijl je steeds afhankelijker van elkaar bent zie je in het Noorden dat men zich achter zijn dijken terug trekt en niet meer met elkaar samenwerkt, nu de geldkraan wordt dichtgedraaid”

Wat hem verder zorgen baart is dat de groei van de werkgelegenheid samenhangt met de verdere groei van de dienstverlening op bancaire, juridisch en ICT-gebied en deze is in ons land geconcentreerd in de noordvleugel van de Randstad en te weinig in het Noorden.

Wat ons te doen staat

Zwiers is enthousiast over de baanverlenging die *Groningen Airport Eelde* eindelijk is toegestaan door de uitspraak van de Raad van State. Nu moet Eelde geregelde verbindingen krijgen met de *hubs* van het internationale vliegverkeer. Het vliegveld moet de *gateway* voor het Noorden worden. Hij denkt daarbij ook aan het op gang brengen van een internationale toeristenstroom. De toeristen die zich nu aandienen komen grotendeels uit Nederland. Zwiers wil

een regionaal ontwikkelingsfonds oprichten met geld van overheid en bedrijfsleven waaruit geput kan worden om de eerst nog onrendabele lijnen aan een ‘vliegende start’ te helpen.

Treurig is natuurlijk dat de Zuiderzeelijn niet doorgegaan is, maar het Noorden heeft ter compensatie wel 2,5 miljard voor zijn infrastructuur gekregen. Dat geld moet ondermeer besteed worden aan de aanleg van de spoorlijn Groningen-Drachten-Heerenveen. “Op langere termijn kan deze lijn aansluiten op een verbinding naar Lelystad en naar Bremen. Wij vinden deze spoorlijn vele malen belangrijker dan de tram”, roept Zwiers op een moment dat in Groningen aarzelingen ontstaan omdat de realisatie van een groot project als de regio-tram de stad financieel boven het hoofd kan groeien.

De Eemshaven is de belangrijkste bouwput van Europa. Daar werken duizenden mensen. Voor Zwiers staat het buiten kijf dat de N33 moet worden verbeterd.

Op Zwiers’ wensenlijstje staat ook dat er bij de universiteit wat moet veranderen. De kennis moet meer te gelde worden gemaakt, *gevaloriseerd*. Die kennis wordt te weinig naar de markt gebracht. Zwiers: “We zijn nogal puriteins als het gaat om de bijverdienste van de hoogleraar. We moeten echter de hoogleraar niet alleen waarderen op het aantal wetenschappelijke publicaties, maar ook op zijn succes om kennis naar de markt te brengen. Het UMCG bijvoorbeeld moet zich omringen met bedrijven die in verbinding staan met het wetenschappelijk bedrijf van het medisch centrum. Ik moet altijd weer denken aan mijn ervaringen in Limburg. DSM kon onvoldoende snel op de vraag van de markt inspelen en ze hebben toen het 800 ha. grote terrein waarover ze de beschikking hadden opengegooid voor kleinere bedrijven die ze betrokken bij hun *research and development*. OCE van der Grinten heeft dat niet gedaan, bang als ze waren dat derden met hun vondsten aan de haal zouden gaan. OCE is nu van Canon terwijl DSM het heel goed doet. Hetzelfde als bij DSM moet gebeuren bij Philips in Drachten en

Fokker in Hoogeveen; die moeten worden omringd met toeleveranciers en ontwikkelaars. Zo veranker je die bedrijven in de omgeving.”

Bestuurlijke vernieuwing

En daarmee neemt Zwiers zijn draai naar de problematiek van het openbaar bestuur: “De noodzakelijke investeringen te Drachten en Hoogeveen zijn geen zaak van de gemeentes Smallingerland en Hoogeveen alleen, nee ze gaan het hele Noorden aan. Het zou geweldig helpen als het Noorden één provincie zou worden, de vijfde van ons land! Nu gaat heel veel energie verloren aan onderling gedoe. En wat de gemeentelijke schaal betreft, die is veel te klein. Dertien tot vijftien gemeenten zouden in het Noorden volstaan. Nu wordt een belangrijke haven als de Eemshaven in belangrijke mate bestuurd door de gemeente Eemshaven. En Harlingen met 16.000 inwoners en een coalitie van negen partijen regeert over de Friese haven. Ja, dan gebeurt er niet veel.”

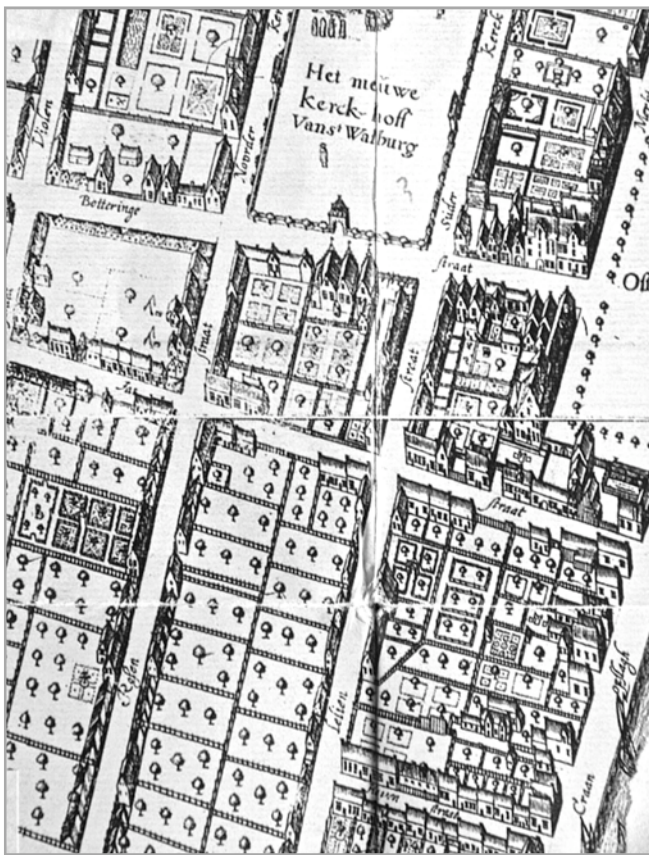
“Er is draagvlak onder de bewoners van Groningen en Drenthe voor het idee om het landsdeel het Noorden tot provincie te maken. De cijfers die Maurice de Hond een keer uit zijn hoge hoed toverde bewijzen dat. Alleen in Friesland is een grote minderheid “er niet op tegen”. Ik vrees dat de verschillende financiële situatie van de drie provincies een nieuw obstakel is. Friesland heeft 1,4 miljard op het spaarbankboekje, Drenthe is blut en Groningen heeft al veel Essentgeld gebruikt. Maar je kunt beginnen met de samenwerking bij een aantal projecten, waardoor een positieve sfeer kan ontstaan.” Zwiers neemt als voorbeeld de *Floriade* die in 2022 naar Groningen zou kunnen worden gehaald. “De stad heeft daar een fantastisch terrein voor, dat van de suikerfabriek. Die *Floriade* zou aan het nationale, maar vooral internationale toerisme een geweldige *boost* kunnen geven. Maak nu de Gedeputeerde van Drenthe, die veel verstand heeft van het onderwerp, tot de verantwoordelijke persoon.

Met zo’n aanpak kun je de noordelijke samenwerking die nu op een erg laag pitje staat stimuleren.”

PIETER BOOTSMA

Wandelen door de Hortusbuurt op 9 juni

De uitbreiding van Groningen in de eerste decennia van de 17e eeuw is een gevolg van de ervaringen van de beide stadhouders met de belegering van de stad in 1594. Ze vinden de vestingwerken ontoereikend. De nieuwe vesting zal liefst 17 bastions bezitten en de oppervlakte van de stad verdubbelen. De kaart van Nicolaes van Geelkercken uit 1616 laat zien dat de uitbreiding is begonnen met de aanleg van de nieuwe vesting. Pas op 27 november 1617 is voor het eerst sprake van een *caerte van d' affbakinge der straten, marccken, ende andere affgebaeckende plaatsen buiten d'olde Botteringe poort binnen de nieuwe fortificatien*. En in 1619 krijgt stadsbouwmeester Garwer Peters van de vroedschap de opdracht het stratenplan van de nieuwe stad af te tekenen. Of de ontwerper kennis heeft genomen van het boek van Stevin (1548 tot 1620) *Vande oirdeningh der steden* (1600) waarin de ideeën uit Italië over de stedenbouw zijn beschreven weet ik niet maar Peters kiest voor een stratenplan volgens een schaakbordpatroon dat vanaf 1550 in Italië de voorkeur krijgt boven een

radiaal stratenplan. Voor dat patroon heeft Simon Stevin ook een voorkeur zoals blijkt uit zijn ontwerp van de ideale stad. De Groningse toepassing wijkt in zoverre van het schaakbordpatroon af dat de Nieuwe Kijk in't Jatstraat en de Nieuwe Boteringestraat naar elkaar toe neigen. Volgens Stevin moeten de stadse huizen aan de straatzijde bestaan uit twee woonlagen, een onderkeldering en een "hard" dak. Maar dat krijgt men in Groningen maar heel ten dele voor elkaar want de kaart van Haubois van 1643 vertoont in de nieuwe stad vele eenlaagshuisjes met een zoldertje en een nok, evenwijdig aan de straat. Huisjes die we vandaag de dag nog met tientallen in de buurt kunnen aantreffen. Er zijn niet genoeg burgers die zich een stadshuis, zoals gedefinieerd door Stevin, kunnen permitteren. Sterker nog, er zijn niet genoeg burgers om de Uitleg voldoende te bevolken. De straten liggen dan ook ver van elkaar en er ontstaan grote binnenruimtes, opgevuld met tuinen. De 17e-eeuwse uitbreiding van Groningen krijgt een groen uiterlijk dat in de Republiek zijn weerga niet vindt. Een gezonder stad is niet te vinden, concludeert de medicus Wouter van Doeveren. 1)

De sporen van de 17e-eeuwse stad zijn vandaag de dag in de Hortusbuurt nog goed terug te vinden. Op onze wandeling zullen we zien welke veranderingen hier in de 19e eeuw hebben plaats gehad en hoe deze veran-

deringen zijn ingepast in de 17e-eeuwse stad. We gaan ook niet voorbij aan de ingrepen van de 20e eeuw en aan de ontwikkelingen die vandaag de dag het oude karakter van de wijk bedreigen.

De wandeling vindt plaats op zaterdag 9 juni van 11.00 uur tot 13.00 uur.

1) Bron: Ed Taverne *In 't land van belofte: in de nieuwe stad (Ideaal en werkelijkheid van de stadsuitleg in de Republiek 1580-1680)*

Activiteit

Het bestuur van de *Vrienden van de Stad* organiseert een wandeling door de van oorsprong 17e-eeuwse Hortusbuurt en wel op zaterdag 9 juni van 11.00 tot 13.00 uur onder leiding van Pieter Bootsma.

De start is bij de zuidwestelijke ingang van de Nieuwe Kerk aan het Nieuwe Kerkhof.

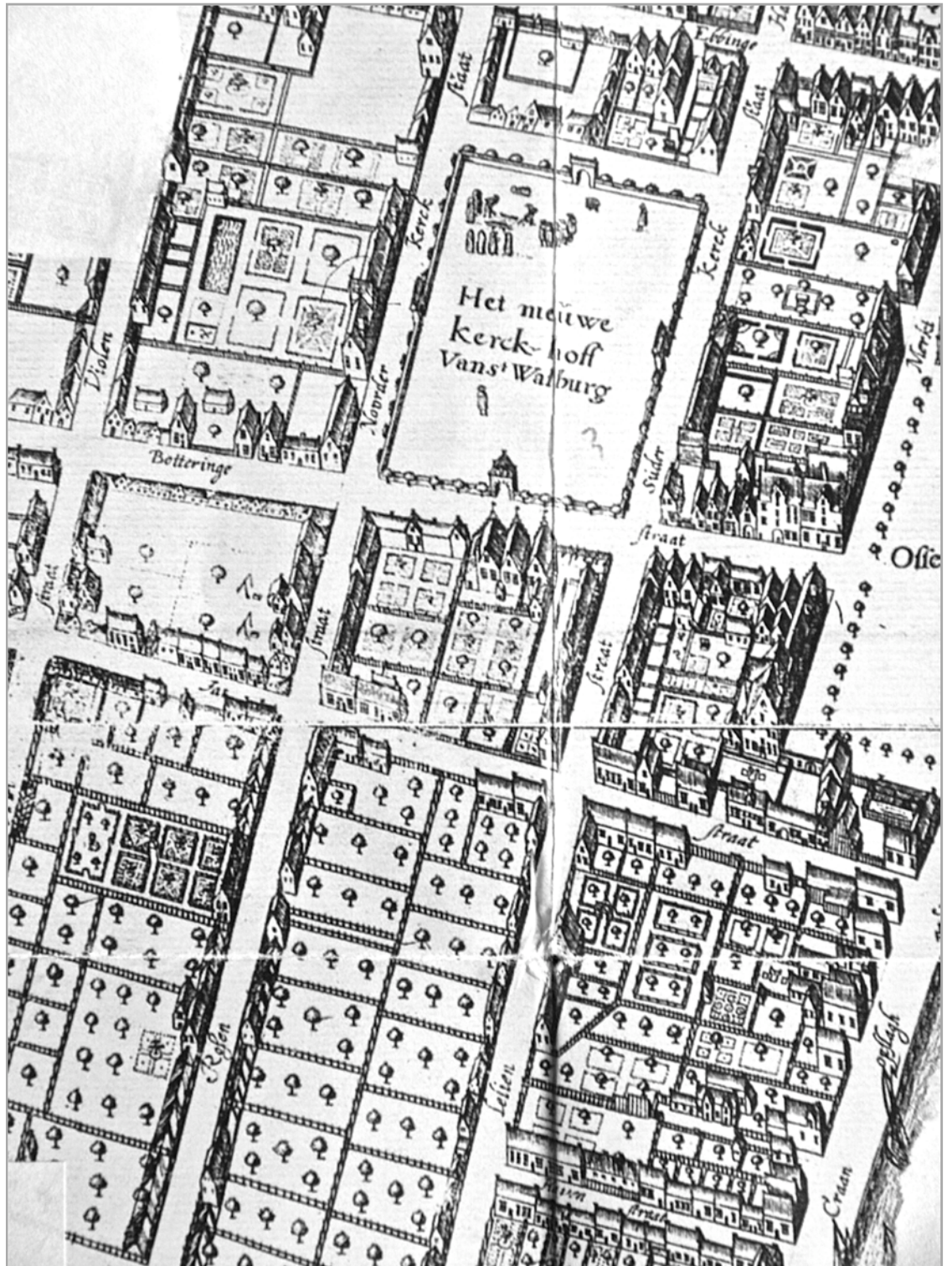
Opgave uiterlijk 2 juni via het emailadres pieterbootsma@telfort.nl of via het antwoordstrookje aan het inlegvel in dit blad.

JAARGANG 27
MEI 2012
NUMMER 69

Groeninga

VRIENDENBULLETIN

STICHTING VRIENDEN VAN DE STAD GRONINGEN

Colofon

Redactie:

Drs. P. J. E. Bootsma
 Ir. T. H. J. Sleyfer
 Drs. M. J. A. Vooijs

Lay-out

C. Weis, Groningen

Druk:

K. Woning, Groningen

Redactieadres:

Haddingestraat 24,
 9711 KD Groningen,
 050 - 318 16 45

Afbeelding omslag:

De Hortusbuurt volgens
 kaart van Haubois
 (1643);
 foto: Bob van Dijk
 Zie ook het artikel
 Wandelen in de
 Hortusbuurtop 9 juni

Kopijdatum

nummer 70:
 15 juli 2012

Kopij aanleveren
 in Word,
 foto's als JPEG,
 Tiff of EPS.

ISSN 1384-8607

Inhoudsopgave:

<i>Thomas Sleyfer</i> Van de voorzitter	1
<i>Thomas Sleyfer</i> Pleidooi van de Vrienden voor een definitieve bestemming suikerunieterrein	2
<i>Thomas Sleyfer</i> Behoud de kwaliteit van de Folkingestraat!	3
<i>Pieter Bootsma</i> Welstand en verder	5
<i>Pieter Bootsma</i> Bestemmingsplan Binnenstad Oost	8
<i>Tineke Vooijs</i> “Het consumentisme, de koopgekte van het alsmaar dingen willen kopen” Interview met Inge Jongman	11
<i>Pieter Bootsma</i> Zwiers over de economische ontwikkelingen in het Noorden	14
Activiteit <i>Pieter Bootsma</i> Wandelen door de Hortusbuurt op 9 juni	16
Groningana	17

G r o e n i n g a

BOEKHANDEL GODERT WALTER

oude ebbingestraat 53 - 9712 hc groningen - 050-312 25 23 - info@godertwalter.nl - www.godertwalter.nl

Het boek Ont

Anton Valens

Een bij vlagen hilarisch, mooi geschreven roman, waarin Groningers in Groningen een hoofdrol spelen.

Uitgeverij Augustus

€ 9,95

Dat dou ik die nait noa - Ede Staal zuzooiend op zondagochtend

Siemon Reker – Ede Staal

Ede Staal (1941-1986) vertelde in zijn laatste levensjaar voor de microfoon van Radio Noord in het programma Sloaperstil 21 verhalen. Voor dit boek heeft Siemon Reker ze vertaald, aangevuld met verhalen en anekdotes over Ede en over de wereld van het Gronings vanaf 1984. Het boek is voorzien van onbekende en unieke illustraties.

Uitgeverij InBoekVorm

€14,50

Snippers

Sietze Klaverdijk

Verhaaltjes en gedichten die hun inspiratie vonden in Groningen geschreven door een Stadjer, een oud-gemeenteambtenaar, 'een beschouwende rebel' zoals Wout van Bekkum hem typeert in zijn voorwoord.

Godert Walter cahier

€ 4,50

Ploeg Jaarboek 2011

Diverse auteurs

Dit jaar is gekozen voor een thematische aanpak. Alle auteurs kregen de opdracht 'werken op papier' als uitgangspunt voor hun bijdrage te kiezen.

Uitgeverij Philip Elchers

€ 22,50

Works of Art en Kunst werken

Ben Westerink, Carla Alma, Wim Boetze,

Jan Abrahamse, Rik Andreae

Het kunstbezit van het waterschap Noorderzijlvest beschreven in een fraai boek, met veel illustraties. Van schilderijen van De Ploeg tot het cultuurhistorische erfgoed zoals sluizen en waarhuizen. Vier auteurs beschrijven elk een deel van het gebied van het waterschap.

Alleen bij Godert Walter te koop.

€ 24,95

Rijk met Kleine Dorpen

Jan Dirk Gardenier

Ruim vijftig jaren geleden maakten Groninger bestuurders zich grote zorgen over de naoorlogse krimp die de leefbaarheid in Noord-Groningen ernstig zou kunnen bedreigen. Er werd onderzoek gedaan, hetgeen resulteerde in de boeiende sociografie *Bedreigd Bestaan*. Het geschetste toekomstbeeld was somber. Vijftig jaar later kan worden vastgesteld, veel te somber, want er was de afgelopen jaren zelfs groei te constateren en de leefbaarheid was zelfs duidelijk beter geworden. In *Rijk met Kleine Dorpen* wordt verslag gedaan van een nieuw onderzoek met een hoopgevende uitkomst.

Uitgeverij Van Gorcum

€ 35,00

MIS! Middeleeuwse kerkinterieurs in Groningen en Ostfriesland

Justin Kroesen e.a.

Catalogus bij de gelijknamige tentoonstelling in Openluchtmuseum Het Hoogeland in Warffum, van 24 maart t/m 28 mei 2012. Een overzicht van de belangrijkste religieuze objecten uit de Middeleeuwen.

Uitgeverij Profiel

€ 19,95

Ferwactende een frolike operstandinge

Eindredactie: Marlies van Kruining

Begraven in en om de Martinikerk te Groningen door de eeuwen heen. Deel 10 uit de serie *Groninger Kerkhoven*.

Stichting Oude Groninger Kerken

€ 6,95

Groningana-verkooptentoonstelling

Ook dit jaar weer in de zomer het overzicht van verschenen uitgaven over Groningen, stad en provincie. Van 25 juni tot en met 18 augustus

€ 6,35

DONATEUR WORDEN
BESTUURSSAMENSTELLING

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

De Stichting Vrienden van de Stad Groningen,

opgericht in 1984, komt op voor de belangen van Groningen als centrum van Noord-Nederland en als belangrijke historische stad.

De doelstellingen zijn, kort samengevat:

- het helpen uitdragen van een positief beeld van de stad Groningen
- het bevorderen van de belangstelling voor de geschiedenis van de stad Groningen
- het bevorderen van de meningsvorming over hedendaagse ontwikkelingen in de stad vanuit de historische achtergrond
- het reageren op deze actuele ontwikkelingen

Hoe wordt u donateur?

U kunt u als donateur van de Vrienden van de Stad Groningen opgeven bij onderstaand correspondentieadres

**Postbus 296
9700 AG Groningen**

of via de website:
www.vriendenstadgroningen.nl

Bank: 44.73.73

Minimum donatie
€ 15,00 per jaar

Bestuurssamenstelling

Drs. P. J. E. Bootsma
Mr. T. Duursma
M. L. Hintzbergen
Mr. drs. J. van der Laan (secretaris/
penningmeester)
Prof. dr. P. Nieuwenhuis
Ir. T. H. J. Sleyfer (voorzitter)
Drs. M. J. A. Vooijs

G r o e n i n g a

